Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

1925 йилдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 21 июнь, Чоршанба. №46 (14328)

ПРЕЗИДЕНТ МОСКВАГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 20 июнь куни МДҲ мамлакатлари давлат раҳбарлари Кенгашининг навбатдаги мажлисида иштирок этиш учун Москвага жўнаб кетди.

Саммит кун тартибидан йигирмадан зиёд масала ўрин олган. Жумладан, президентлар Ҳамдўстлик доирасида эркин савдо зонаси барпо этиш, террорчиликка қарши кураш, хавфсизлик ва ўзаро ҳамкорликни яна жонлантириш борасида фикр алмашади.

Шунингдек, музокаралар якунида айрим ҳужжатлар имзоланиши ҳам кутилмоқда.

(ЎзА)

Биринчи саҳифага мактуб

ТОҒГА КИМНИНГ ИЧИ АЧИЙДИ?

Ҳурматли таҳририят! Мен 1985 йилдан буён Самарқанд вилоят Овчилар жамиятининг аъзосиман.

Шу боис Ургут туман "Оққўрғон" жамоа хўжалиги умумйиғилишининг қарорига биноан 1996 йил 1 октябрь кунидан бошлаб хўжаликнинг тоғли ҳудудида кузатув ишларини олиб бордим. Экологик ҳалокатлар олдини олиш мақсадида тоғ ён бағрларида тирикчилик қиладиган ҳар бир фуқаро — деҳқон, чўпон ҳамда овчилар билан суҳбатлар ўтказиб, иш дафтарига қайд қилдим.

Сабаби, биринчидан, табиатни севганим бўлса, иккинчидан, юклатилган вазифани уддалаш, учинчидан, оилани тебратиш эди. Меҳнатим қадрланмади, аксинча, менга хўжалик раҳбари лавозимида ишлаган Э.Отамуродов ўз мансабидан фойдаланиб, тазйиқ ўтказишга ҳаракат қилди, чунки иш ҳақимни талаб қилган эдим.

Вилоят ҳокимига ёзган даъво аризам юзасидан текширув ўтказилиб, 1999 йил 12 август кунида 1997 йил учун 6500 сўм маош олдим.

Бу билан мен сизларга иш ҳақимни ундириб беринг, демоқчи эмасман, балки бизнинг демократик жамиятимиздаги Э.Отамуродовга ўхшаган раҳбарларнинг табиатга ва инсонларга бўлган муносабати қай даражада эканлигини билдирмоқчи бўляпман, холос.

Афсуслар бўлсинки, бугунга келиб тоғимизда экологик мувозанатни сақлаб қолиш ёрдамга муҳтож бўлиб турибди. Тоғимиз ўзининг ранг-баранг, гўзал, жонли ва жонсиз манзараларига бой бўлиб, гўзал табиат ва сайроқи қушлари билан киши диққатини ўзига тортадиган дилбар гўша.

Тоғда арча, дўлана, ирғай, учқат, бодом, зирк каби бир қанча мевали ва мевасиз дарахтлар бўлиб, зира, кийик ўти, девзира, чаир, мингяшар, оқчаир, тоғ пиёзи, айиқ ўти, қуйруқ, кучала, равоч каби бир қанча шифобахш ўсимликларга ҳам бой. Ёввойи ҳайвонларнинг бўри, ёввойи чўчқа, силовсин, тулки, қуён, жайра, қашқалдоқ, ёввойи паррандаларнинг эса қажир, бургут, ҳилол, каклик, ёввойи кабутар, ёввойи мусича, лойхўрак, қирғий, қораялоғ, какку, бедана, булбул каби бир қанча турлари мавжуд.

Сув мосламасига келсак, қишлоқ аҳолисининг аксарият қисми тоғдан оқиб келадиган сувдан истеъмол қилади. Лекин борган сайин сувда ифлосланиш ҳолати кузатилмоқда. Бунга сабаб, тоғда қорва молларининг булоқ атрофида боқилиши, молхоналарнинг оқар сув ёқасида қурилганлигидир. 1996-97 йилларда Ҳовузча номли адир силжиш жараёнида эканлиги аниқланиб, шошилинч чоралар кўриш лозимлиги матбуот ва телевидение орқали огоҳлантирилган эди. Аммо ҳозиргача бу масала ёпиқлигича қолмоқда.

Агар шу масалага жиддий аҳамият берилмаса, аҳоли учун энг зарур бўлган ичимлик сувининг экологик бузилиши ва ҳар хил касалликлар келиб чиқиши эҳтимолдан холи эмас.

Боболаримиз бекорга кўплаб дарахт экишмаган. Ота-боболаримизнинг ўгитларига амал қилган ҳолда тоғнинг Жаҳпоя, Қоразов ёки Тоқўтан, Галабулоқ деган ерларида 200 тупдан зиёдроқ мевали ва мевасиз дарахтлар экдирдим.

Яқинда 3-4 маротаба тоғнинг Жаручкон, Майдон, Зоғчали ва Қоратош деган ерларида бўлдим. Аксарият жойларда арча, дўлана, бодом, учқат дарахтлари, чангар, читир ҳатто шувоқ ўсимликлари ҳам фуқаролар томонидан ўтин учун кесилиб, йўқ қилиб ташланган. Чунки, тоғдаги экологик ҳолатларни назорат қилувчи кишининг ўзи йўқ. Бу ҳолат қалин дарахтзорларда яшовчи барча ҳайвонлар ва паррандаларнинг йўқолиб кетишига сабаб бўлмоқда.

Бу ҳудудда қўриқхона ташкил қилиниб, тоғга эгалик қилинмаса, барча ёввойи ҳайвонлар, паррандалар ва ҳар хил шифобахш доривор ўсимликлар турлари йўқолиб кетиши мумкин. Авваллари тоғимизда айиқ, ёввойи чўчқа, бургут, ғажир кабиларнинг турлари кўп бўлган, ҳозирга келиб баъзи ҳайвонларнинг ноёб турлари йўқолиб кетди.

Тоғимизда нохуш ҳолатларнинг олдини олиш учун барча чора-тадбирларни кўриш мумкин бўлса-да, жамоатчиликнинг бефарқлиги, баъзи раҳбарларнинг ўз ишига совуққонлиги туфайли юқоридаги вазиятлар юз бермоқда.

Ушбу мактубим орқали мутасадди ташкилотларга мурожаат қилиб, тоғимизни ўрмон хўжалиги ихтиёрига ўтказиб, қўриқхона ташкил этишда ёрдам беришларини сўрайман.

Зеро, юртимиз табиати гўзал ва ранг-баранглигини келажак авлодларимиз ҳам кўриб, ундан баҳраманд бўлсинлар.

Абдусаид МАННОБОВ

ШУ АЗИЗ ВАТАН — БАРЧАМИЗНИКИ

Кеча пойтахтимиздаги Марказий кўргазмалар залида Республика "Маънавият ва маърифат" Кенгаши, Бадиий Академия Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Республика Байналмилал маданият маркази иштирокида "Шу азиз Ватан — барчамизники" мавзуида тасвирий санъат асарлари кўргазмаси намойиши бошланди.

Кечанинг очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси Аҳмаджон Мелибоев, Бадиий Академия раиси Турсунали Қўзиев, Республика "Маънавият ва маърифат" Кенгаши раиси Аслиддин Болиевлар сўзга чиқишиб кечага ташриф буюрган турли миллат вакиллари ва барча мўйқалам соҳибларини қизғин қутладилар.

Бугунги кунда республикамизда 130 дан ортиқ турли миллат вакиллари истиқомат қилишади.

Мустақил, Ўзбекистонда турли халқларнинг тинч эркин ва тенг ҳуқуқли яшашлари республикамиз маданиятига, шу жумладан, тасвирий санъатга ижобий таъсирини кўрсатмоқда. "Шу азиз Ватан — барчамизники" бадиий кўргазма экспозициясида мустақиллик йилларида Ўзбекистонда ижод қилаётган турли миллат рассомлари ижодида урф-одатлар, удумлар, турли халқ вакиллари образлари ёрқин рангларда тасвирланган.

Сайфулло ТОҒАЕВ, "Туркистон" мухбири

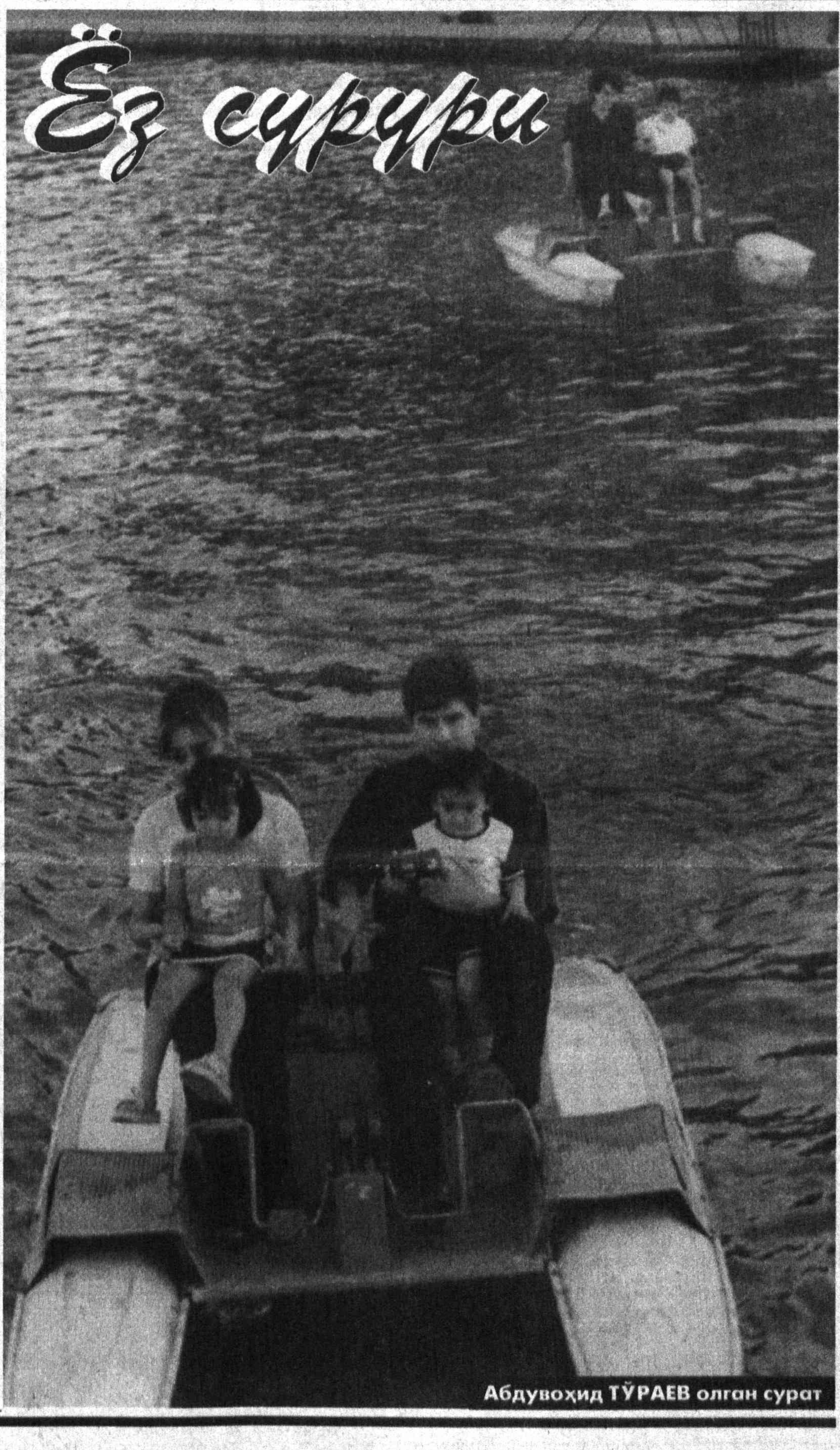

Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган сурат

ОЛАМ ОВОЗИ

Ж А К А Р Т А. Куни кеча Индонезиянинг Молукка оролларида мусулмон ва насронийлар ўртасида бўлиб ўтган тўқнашувда 120 киши ҳалок бўлди, 70 дан зиёди жароҳатланди. Полиция ва армия бўлинмаларининг фаол аралашувига қарамай, айни пайтда бу можаро давом этмоқда.

Маълумотларга қараганда, ўтган бир ярим йил ичида бу ерда 3 мингдан ортиқ киши диний ихтилофлар қурбони бўлди.

* * *

П Е К И Н. ХХР ташқи ишлар вазири Тан Цзясюаннинг таклифига кўра, АҚШ давлат котиби Мадлен Олбрайт 22-23 июн кунлари Хитойга ташриф буюради. Ушбу сафар чоғида икки томонлама алоқалар, ядро қуролини тарқатмаслик, инсон ҳуқуқлари ва Тайван муаммоси хусусида фикр алмашилади.

* * *

Н Ь Ю - Й О Р К. Интернет тармоғидан фойдаланувчилар сони жиҳатдан жаҳонда АҚШ етакчилик қилмоқда. Айни пайтда мамлакат аҳолисининг қарийб ярми, яъни 134,2 миллион киши Интернетдан фойдаланади. Маълумотларга кўра, сўнгги беш ой ичида АҚШда Интернетдан фойдаланувчилар сони 15 миллион кишига кўпайган.

* * *

В А Ш И Н Г Т О Н. Россиянинг "Мир" космик станциясини ижарага олган АҚШнинг "Миркорп" компанияси келгуси йилдан бошлаб ўз қимматбаҳо қоғозларини халқаро молиявий бозорларга жойлаштиришни бошлайди. Мутахассисларнинг фикрича, беш йил давомида компаниянинг мазкур фазовий мажмуадан кўрадиган даромади йилига 600 миллион АҚШ долларига етиши мумкин.

* * *

М А Д Р И Д. Европа Иттифоқига (ЕИ) кирувчи мамлакатлар 2003 йилгача беш минг кишилик тезкор ҳаракат қилувчи полиция корпусини ташкил этади. Португалияда бўлиб ўтаётган ЕИ саммитида шундай қарор қабул қилинди. Мазкур корпусдан минтақада юз бериши эҳтимоли бўлган можароларни бартараф қилишда фойдаланилади.

* * *

П Е К И Н. Ўтган йилда Хитойнинг автотранспортда йўловчи ва юк ташиш соҳасидан оладиган даромади 385 миллиард юанга (1 АҚШ доллари 8,2768 юанга тенг) етди. Мазкур кўрсаткич 1998 йилдагидан анча юқори.

Маълумотларга кўра, автотранспортда йўловчи ва юк ташишдан олинадиган даромад мамлакат ялпи ички маҳсулотининг 4,3 фоизини ташкил этади.

(ЎзА)

"Камолот" ҳудуди

АСР ВАБОСИ

Бугунги кунда— янги аср бўсағасида гиёҳванд моддалар бутун инсоният саломатлигига катта хавф туғдирмоқда, давлатларнинг ички ва ташқи сиёсатига, уларнинг иқтисодий мустақиллигига ва барқарорлигига таҳлика солмоқда.

Мазкур муаммо кейинги давр мобайнида дунёда гиёҳванд моддаларни истеъмол қилаётганларнинг ёши анча "ёшариб" бораётганлиги туфайли ҳам долзарб ва муҳимлиги билан ажралиб туради.

Гиёҳвандлик ва унинг тарқалишининг ижтимоий хавфи шундан иборатки, улар инсон соғлигига катта зарар етказади, шахснинг ақлий ва маънавий бузилишига, ижтимоий фаоллигининг камайишига олиб келади. Бошқача қилиб айтганда гиёҳвандлик бу жиноят, яъни бутун инсониятга ўзига ва ўз соғлигига қаратилган жиноятдир.

Шунинг учун бугунги кунда барча соғлом фикрлайдиган инсонларинг бурчи — миллат саломатлигини сақлаш, бу билан мамлакатимиз тараққиёти ва ривожланиши учун имконият яратиб беришдан иборатдир.

Гиёҳванд моддаларни назорат қилиш халқаро қўмитаси 1999 йил якунлари хусусидаги маълумотномасида Марказий Осиё мамлакатларида гиёҳванд моддаларнинг истеъмол қилиниши ўсганлигини алоҳида таъкидлаб ўтди. Ушбу муаммо билан бир қаторда, ОИТС ва бошқа бир қатор юқумли касалликлар миқдори кўпайиши хавфи ўсиб бориши ҳам мавжуд. Булар эса, ушбу минтақадаги халқлар генофондига хавф туғдирмоқда.

БМТнинг Марказий Осиёдаги гиёҳванд моддаларни назорат қилиш ва жиноятчиликнинг олдини олиш минтақавий ваколатхонаси Ўзбекистон ёшларини гиёҳвандликка "йўқ" дейишга ундамоқда.

"Камолот"жамғармаси

ҳомийлигида нашр этилган "Гиёҳвандлик — бу нима?" қўлланмасида ҳам гиёҳвандликнинг ижтимоий хавфи, инсон саломатлигига кўрсатадиган зарарли таъсири тўғрисидаги масалаларни ёритишга қаратилган. Мазкур китобда барча масалаларни ечиш учун тавсиялар эмас, балки амалга ошириш учун осон бўлган кўрсатмалар берилгандир.

— Ҳар бир киши ўз тақдирининг эгаси бўлиши даркор. Ушбу гап оддийгина одатий, ҳатто зерикарли туюлиши мумкиндир, — дейди "Камолот" жамғармаси бошқаруви раиси Ҳотам Абдураимов...

Бахтиёр ШОҲИСМОИЛ, "Туркистон" мухбири

Менинг фикрим

МУҚАДДАС ОНА ТИЛИМ, ВАТАНИМ...

Инсон қай бир замонга, шахсга ёки миллатга мансуб бўлмасин, унга онадан-да қадрли, ўз тилидан муҳим, Ватанидан-да азиз ер бўлмайди, назаримда.

Фарзанд дунёга келар экан, авваламбор, меҳр ва муҳаббатга тўла она кўзларини кўради, уни эркалаб суювчи товушни эшитади, она алласини эшитиб ором олади. Бу сеҳрли дунё сирларини онаизорининг гап-сўзларидан англай бошлайди. Балки шунинг учун ҳам ҳар бир халқнинг миллатига мансуб тилини — биринчи бор эшитган ва илк бор талаффуз этган сўзлардан келиб чиқиб, "она тили" деб атарлар. Гўдакнинг жажжи юрагида, қалбида она тилига, она-Ватанга бўлган оташин ва буюк муҳаббат уруғларини авваламбор азиз ва қадрли онажонларимиз сепар эканлар. Ана шу уруғларнинг инсон қалбида чуқур ва мустаҳкам илдиз отишида, гуркираб ўсиши ва бутун вужудини қамраб олишида она муҳаббати ва эътиборининг ёлғиз ўзи ожизлик қилади. Бунда оила, маҳалла-кўй, ўқув муассасаларининг роли катта.

Ватаннинг чин ватанпарварлари, миллатга ўзлигини танитмакликка, тил, миллат, халқ эркинлиги йўлида қурбон бўлган ўзбек ўғлонлари — буюк боболаримиз ниятлари жуда улуғ эди. Ана шу улуғ мақсадларга эришиш ниятида улар ишни маърифат нурларини олиб киришдан бошлаганлар. Ўлкада миллий таълимни қайтадан қуриб, чинакам рўшноликка чиқиш, Ватанни, миллатни танимоқ ва танитмоқ уларнинг пок ва буюк мақсадлари эди. Миллат равнақига жонбозлик, Ватан тараққиётига куюнчаклик ва қайғуриш уларнинг бутун фаолияти асосини ташкил этган эди. Ватан равнақи йўлида, буюк халқнинг келажаги йўлида, миллат мустақиллиги йўлида барча машаққатларга бардош бериб, ҳатто ўз ҳаётларини қурбон этиб курашганлар. Ўзбек халқининг ўз ерида, Ватанида туриб бировларга қарам бўлиб, қулдай ишлаган вақтида, миллат, Ватан, халқ эркинлиги бўлмаган бир вазиятда улар мустақиллик учун қаҳрамонларча курашганлар.

Биз ўтмиш ва келажак аталмиш икки буюк чексизлик орасидаги энг бахтли инсонлармиз. Сабаби, қисмат бизга шундай макон ҳадя этибдики, бунда биз минг йилларнинг рўёбга чиққан орзусига ҳамнафасмиз. Биз Ватанимизнинг мустақил Ўзбекистон бўлиб туғилаётганлигини кўрган гувоҳлармиз. Ҳали гўдак бўлмиш Мустақил Ўзбекистоннинг жаҳон йўлида, халқнинг келажаги йўлида босаётган илк қадамларида қўллаб қувватлайлик. Келажаги буюк бўлмиш мустақил давлатимиз ҳам бамисоли гўдакдай. Шу Ватаннинг фарзандлари бўлиб уни биз ҳимоя этмасак, қўллаб-қувватламасак ким қилади?

Аммо, томирида ўзбекни дунёга танитган Амир Темур ва Алишер Навоийдек боболаримиз, фидойи ватанпарвар ўғлонлар Қодирий ва Чўлпон кабиларнинг қони жўшиб турган замондошларимиз орасида қадамларини ножўя босаётганлар учрамоқда. Ўз онаси, тили, Ватанига қўл кўтарган, тузлиғига тупураётганлар қаердан пайдо бўлмоқда? Улар бу йўлларга қачон ва қай тарзда кириб улгурган эканлар? Қалбларидан меҳр-муҳаббатни сиқиб чиқариб, ўрнига жоҳиллик ва бешафқатлик, қабоҳат ва разолатнинг эгаллашига кимлар сабабчи? Авваламбор оила, маҳалла ва албатта улар таҳсил олаётган ўқув муассасалари. Вояга етаётган авлод тафаккурини шакллантириш устахонаси бўлмиш мактаб ҳақида фикр юритайлик. Хўш, бугунги мактабларимиз, ўқув дастурларимиз замон талабига жавоб берадими? Муаллиму-устозларимизнинг маънавий, маданий ва илмий савиялари қай даражада? Маънавият ва маърифат маскани сифатида мактабларимиз ёш авлодни замонга, истиқлолга, улуғ аждодларга муносиб қилиб тарбияламоқдами? Афсус, бу саволларнинг ҳаммасига ижобий жавоб бера олмаймиз. Бугунги айрим ёшларимизнинг турмуш тарзи, ўй-фикрлари, юриш-туришлари саволларимизнинг яққол жавоблари бўла олади.

Бугунги кунда болажонларимизга ўқиш-ёзиш, ҳисоб-китобни ўргатибгина қолмасдан, балки улар кимнинг авлоди эканлиги, улар мансуб бўлган миллат дунёда қандай мавқе тутгани, жаҳон тарихида аждодлари эришган баланд нуфузлари ҳақида сўзлаш, тушунтириш лозим. Ёш қалбларда миллий ғурур туйғусини парвариш қилиш, Ватан олдидаги бурчларини тушунтириш ва уларга содиқ қолиш руҳида тарбиялаш зарур. Бу улуғвор вазифа ҳар бир ўқитувчининг зиммасида эканлигини устозларимиз англамоқлари керак. Айниқса, маънавият сабоқларини берувчи адабиёт ва она тили ўқитувчилари. Сабаби, тил ва адабиёт халқ кўзгусидир. Улуғ маърифатпарвар Абдулла Авлоний она тили ҳақида мана бундай деганлар: "Ҳар бир миллатнинг дунёда борлиғини кўрсатадурган ойнаи ҳаёти тил ва адабиётдур. Милий тилни йўқотмак миллатнинг руҳини йўқотмакдур."

Миллий хусусиятлар, миллий характер ва умуман, руҳий маданият турли омиллар, даставвал, иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий омиллар таъсирида узоқ тарихий даврлар мобайнида шаклланади. Катта тарихий йўлни босиб ўтган бошқа халқлар сингари, ўзбек халқи ҳам ўзининг шаклланиш ва ривожланиш жараёнида муайян миллий хусусиятлар, миллий характер ҳамда, умуман, руҳий маданиятни вужудга келтирди. Ана шу руҳий маданият, ана шу руҳия қадриятлар уни бошқа, ҳатто қўшни халқлардан ҳам ажратиб туради.

Ёш авлодни замонга, истиқлолга, улуғ аждодларга муносиб этиб тарбиялаш бизнинг бурчимиздир.

Ватанимизни мўътабар онажонимизни қадрлагандек қадрлаб, фарзандларимизни суюб авайлагандек авайлаб, севикли ёримизни қизғангандек бегоналардан қизғаниб яшайлик.

Зебо МАҲМУДОВА, филология фанлари номзоди

«КАМОЛОТ-KOMPYUTER» БИЗНЕС МАКТАБИ
ҚУЙИДАГИ ЎҚУВ КУРСЛАРГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ:

- ҳисобчилар, компьютер таълими билан бирга;
- инглиз тили (бошловчилар ва давом этувчилар учун);
- болалар учун инглиз тили;
- банк иши ва компьютер.

- замонавий бухгалтерия ҳисоби;
- банк иши;
- компьютерда ишлаш таълими (WINDOWS'95, MS OFFIS'95, ЭЛЕКТРОН ПОЧТА);
- Дастурлаш тиллари;

- 1С; бухгалтерия дастури билан ишлаш таълими;
- INTERNETга ўқитиш.

Курсларни тугатгандан сўнг диплом берилади.

Манзилимиз: Тошкент ш. Навоий-11, 39-хона ("Камолот" республика ёшлар жамғармаси биноси).

Тел.: 41-39-74, 39-49-59.

Ёш олимлар мунозараси

КУЧ — БИЛИМ ВА ТАФАККУРДА

Фан ва техника тараққиётининг шиддатли ривожи ҳар бир соҳага ўз таъсирини кўрсатмоқда. Мамлакатимизнинг ташқи дунё билан сиёсий, маънавий, иқтисодий алоқалари кун сайин ривож топмоқда. Порлоқ келажак барпо этишни ўз олдига мақсад қилиб олган ёшларнинг шижоатини кўриб, эртамиз бугунимиздан порлоқ бўлишига ишонч ҳосил қилиш мумкин. Буюк хазина бор — бу бойлик ўтмишдаги боболаримиздан бизга мерос қолган. Уларнинг бугунги вориси Ватан туйғусини барча нарсадан устун қўядиган, миллат обрў-эътибори учун тинмай изланаётган ёш олимлардир. Бежизга ёш олимлар иборасини ишлатаётганимиз йўқ. Чунки, янги минг йиллик арафасида, республикамиз мустақиллигини қўлга киритиши билан бир вақтда, ёшларнинг ижодий, техник, иқтисодий салоҳиятини тўла очишларига имконият яратилди. Ва 1999 йил июль ойида Ўзбекистон ёш олимлар миллий жамияти иш бошлада, тўғрироғи илмга ташна ёшларни бирлаштирди. Хўш, миллий жамиятнинг бугунги фаолияти нималарда ўз аксини топяпти? Юзага келаётган муаммоларни бартараф этиш ёшларни тушкунликка тушириб қўймаяптими? Ана шу саволлар билан жамият аъзолари ўртасида давра суҳбатини ўтказдик.

Комил Калон, жамият раисининг биринчи ўринбосари:

— Ҳозир жамиятимизга ижтимоий-гуманитар фанлар вакиллари-

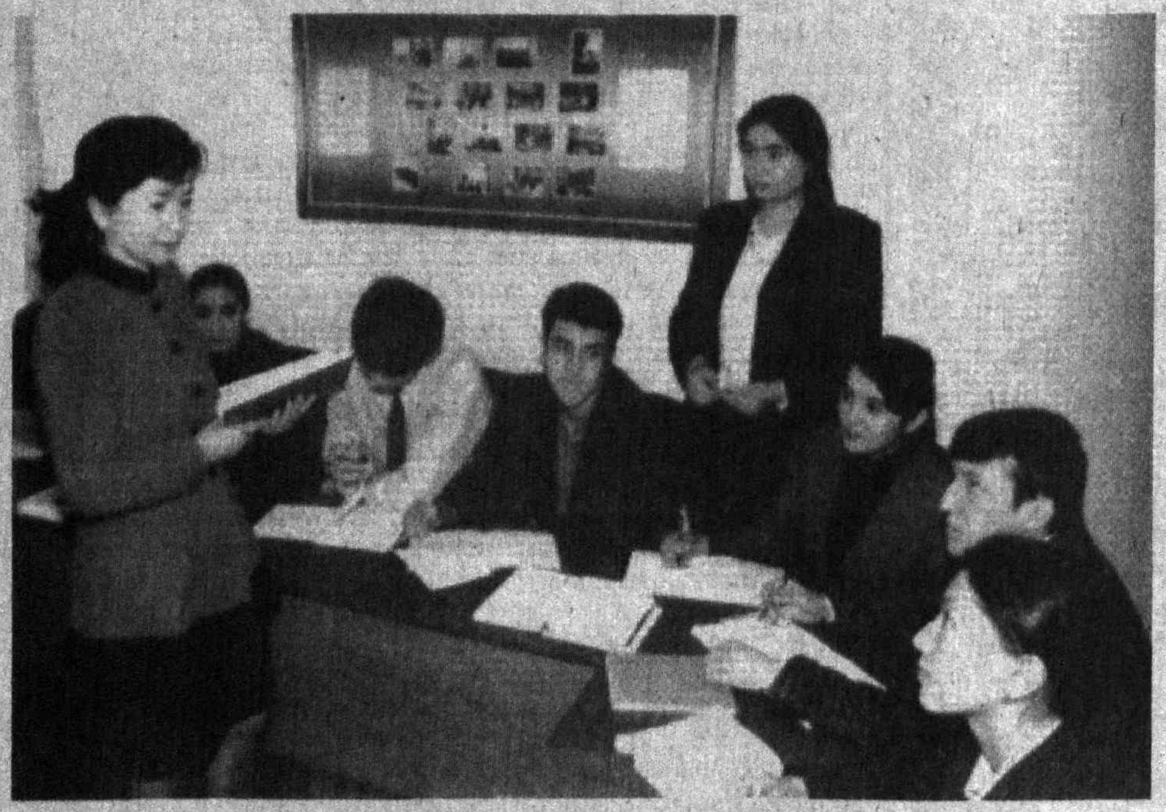

гина аъзо. Лекин бугунги тараққиёт аниқ фанлар соҳасида иш олиб бораётган ёш мутахассисларни ҳам жалб этиш зарурлигини кўрсатмоқда. Ва биз ана шундай иқтидорли ёшлар билан ҳамкорлик қиляпмиз. Жамият ташкил этилганига кўп вақт бўлмаган бўлса-да, биз ўзимизнинг анъаналаримизга эга бўлдик. Фаолиятимиз сустлашгани йўқ. Илмий — амалий семинарлар ўтказиб, бунда ёшлар учун долзарб бўлган муаммоларни кўтариб чиқяпмиз.

Барно Жўраева, жамият раисининг иккинчи ўринбосари:

— Миллий жамиятимизнинг иши асосан аспирантлар, тадқиқотчилар, ёш олимлар олдида турган муаммолар ечимини топишга қаратилгандир. Шу билан биргаликда янги, замон талаби асосида ўз фаолиятларини юргизишлари учун ёшлар бир-бирлари билан ўртоқлашиб, фикр алмашишади. Барчага маълум, бугунги кундаги илм-фан ва у билан шуғулланиш кечаги кундан тубдан фарқ қилади. Кутубхоналар ўрнини аксарият ҳолларда компьютер технологиялар эгаллаяпти. Шундай экан, биринчи галдаги вазифамиз дарсликлар, қўлланмалар, оммабоп адабиётлар яратиш. Тан олиб айтиш керакки, ҳозир мактаб ўқувчиси ёки талабадан бугунги кун жараёнларининг илмий — назарий асослари ҳақида фикр сўрасангиз, аниқ, атрофлича жавоб беришга, керак бўлса ўз фикрини исботлаб беришга қийналади. Боиси, болаларимизга эскирган дарслик ва китоблар асосида билим беряпмиз.

Дилшод Сафаров, кенгаш аъзоси, тарихчи олим:

— Буюк алломаю уламоларни етиштирган бу замин буюк кучқудратга эга. Ўрта асрларда маърифат дунё қанчалик иззат-икром қилган бўлса, биз янги асрда халқимиз, миллатимизга нисбатан ана шундай ҳурмат эҳтиромни қўлга киритишимиз ва жаҳонга нималарга қодирлигимизни яна кўрсатишимиз керак. Инсоният тарихининг турли даврларида худонинг ўзи ақл — заковат, истеъдод, куч-қувват ато этган, ёрқин тафаккурга эга бўлган буюк шахслар. Фаробий, Баҳовуддин Нақшбандни олайлик. Бу зотлар умумбашарий тараққиёт миқёсида танилган, маънавий бойликларнинг қадр-қимматини чуқур англайдиган донишманд одамлар бўлган. Аммо буюклик даражасига етгунча қанча тайзиқу-заҳматлар чекишган.

Асрор Қаюмов, кенгаш аъзоси:

— Бугунга келиб, жамиятимизнинг аъзолари нафақат пойтахт олий ўқув юрти талабалари, кашфиётчилар, аспирант ва докторантлари, балки вилоятларда ҳам ўз бўлимларимиз, аъзоларимиз бор. Вилоят олий ўқув юртларида фаолият кўрсатаётган, илмий изланишларини давом эттиролмай ёрдамга муҳтож бўлиб қолган ёш олимларимизни семинарларга таклиф қиламиз. Уларга керакли йўл-йўриқлар кўрсатиб, оммавий ёрдам кўрсатилади.

— Бугун мамлакатимизда илму-фаннинг ривожи ва ўсишига тўсиқ бўлаётган сабаблар нимада?

Жамила Маткаримова, кенгаш аъзоси:

— Бизда тарих ва фалсафани узвий боғлиқ ҳолда ўрганиш малакаси етарли эмас. Аслида тарих ва фалсафа мантиқий равишда бир-бирини тақозо этадиган, тўлдирадиган, яхлит тасаввур берадиган, оқ-қорани фарқлашда асос бўладиган фанлардир. Тўғри, бизда ҳалигача фалсафа соҳасида дарсликлар яратилмаган. Дунё тан олган кўп улуғ файласуфларнинг асарлари ҳанузгача ўзбек тилида нашр этилмаганлиги туфайли, ёшларимиз уларнинг ғоявий қарашлари билан яхши таниш эмас. Ҳозирги замон чет эл файласуфларининг китобларини ҳам тушунарли қилиб, изоҳ ва шарҳлар билан ўзбек тилида чоп этиш муаммолигича қолмоқда. Бир ҳақиқатни айтиш керак, ўзбек фани, ўзбек техникасининг оламшумул обрў-эътибори барча шахсий икир-чикирлардан юқори туриши лозим. Шундагина кўзлаган мақсадимизга осон эришиб, ишимизда олға силжиш бўлади.

Неъматулло Муҳамедов, кенгаш аъзоси:

— Халқимизнинг олимларга, зиёлиларга азалдан меҳр-муҳаббати беқиёс. Улар қилган ишларини юксак баҳолайди ва қадрлайди. Илмий иш эса би-

> ***Ислом КАРИМОВ:***
> ***Миллий ғоя, миллий мафкурани ишлаб чиқиш, уни шакллантириш учун ҳар қайси миллатнинг энг илғор вакиллари, керак бўлса мутафаккирлари, халқ ва Ватан равнақи учун ҳаётини бағишлайдиган фидойи зиёлилар меҳнат қилиши лозим.***

ровнинг буйруғи, кўрсатмалари билан эмас, балки иқтидорлининг ўз дунёқараши, эркинлигидан келиб чиққан ҳолда яратилажак кашфиётдан юзага келади.

"Катта бўлсак — олим бўламиз!"

Ойниса Муҳаммадиева, кенгаш аъзоси:

— Бизнинг миллий жамиятимиз ёшлар ўқишдан совиб кетди, деган фикрни чиппакка чиқаради. Бутун Ўзбекистон бўйича ёш олимларни бирлаштириб, нафақат институтларда, балки мактабларда ҳам, керак бўлса боғчаларда иш олиб боришимиз керак. Кези келса Фрейднинг назарий қарашлари, Бердяев ва бошқаларнинг фалсафасидан ўргансак фойдадан холи бўлмайди. Тўғри, фалсафа замон ва макон билан боғлиқ мураккаб фан. Бироқ, ҳақиқатни топиш учун қарама-қарши фикрларни ўртага ташлаш зарур.

Ботир Турсунов, кенгаш аъзоси:

— Бизга ёрдам бераётган Фан ва Техника Давлат қўмитасидан жуда миннатдормиз. Асосий кўмак шу ташкилотдан беріляпти. Бироқ ҳомийларимиз кўпайса, янада яхши бўларди. Режамиздаги туризмни йўлга қўярдик. Масалан, талаба ҳозир хорижга чиқиб ўқиб келяпти. Ундан хорижликлар Бухорони, Хивани, Самарқандни сўрайди. Ваҳоланки, биз ўз тарихий обидаларимизни ҳали ҳам тўлиқ билмаймиз. Демак, бизнинг юрагимизда авваламбор ватанпарварлик туйғуси кучайиши керак.

— Жамият бугунги кунда қайси амалий иши билан кўзга кўринди. Унинг келгусидаги режалари қандай?

Нусратулло Саъдуллахўжаев, кенгаш аъзоси:

— Бир қанча илмий лойиҳаларни амалда қўллаяпмиз. Биринчи ютуғимиз жамият фаолияти доирасида " Ёш олимлар ахборотномаси" илмий-оммабоп журналига асос солинди.Унда ёш тадқиқотчиларнинг мақолалари нашр этилади. Бундан ташқари Барно Жўраева бошчилигида " Ўзбек тилини ўрганиш бўйича ўқув дастури"ишлаб чиқилди.Режаларимиз катта.Жамиятимизда ёш олимлар театр гуруҳини ҳамда тил ва компьютерни ўргатиш марказини ташкил қилмоқчимиз.Лойиҳалар тайёр. Фақат амалда қўллаш учун ҳомий керак, холос.

Ёшлар онгида ҳамиша ҳар қандай шароитда бўлса ҳам буюк орзулар, эзгу ниятлар, келажакка, ёруғ кунларга ишонч яшаб келади. Ана шу ишонч бўлмаса, тараққиётга эришиш мутлақо имконсиз бўларди. Зеро, ўз Ватанининг буюк келажаги йўлида хизмат қиладиган, замонавий дунёқарашга эга бўлган, миллий ва умуминсоний қадриятларни тўғри тушуна оладиган ёш маърифатли мутахассисларга ҳар кунгидан бугун эҳтиёж кўпроқ.

Зиёда АШУРОВА,
''Туркистон'' мухбири

Соғлом авлод — буюк давлат таянчи

БАРКАМОЛ ЁШЛАР МАКТАБИ

Тошкент солиқ коллежи фаолиятидан лавҳа

Солиқ коллежи ҳарбийлаштирилган ўрта махсус ўқув юртида курсантлар таълим оладилар.

Солиқ коллежига Ўзбекистон Республикасининг ўн бир йиллик ўрта маълумотга эга 17 ёшдан 21 ёшгача бўлган фуқаролари қабул қилинади. Коллеж курсантларини меъёрий пул таъминоти, формали кийим-бош, овқатланиш ва ётоқхона билан таъминлайди.

Бўладиган бола оёқ олишидан маълум деганидек, солиқ коллежида амалга оширилаётган кўпгина намунали ишларни, сирасини айтганда, анча-мунча тажрибали билим даргоҳлари фаолиятида ҳам учрамайди.

Дарҳақиқат, бугун ўқув юртларида тадбирлар кўп ўтказилаяпти. Ўйин-кулгу, куй-қўшиққа ёшларимизнинг қизиқувчанлиги тобора ортиб бормоқда. Бироқ китоб ўқишга, билим олишга чорлайдиган, ёшларнинг кейинги ҳаётида ҳам муносиб из қолдирадиган тадбирлар-чи? Яқинда Тошкент солиқ коллежида. "Комил инсон ҳақида" деб номланган кўрик-танлов ўтказилди. Унда жами 8 та фан доирасида тузилган 1800 та савол билан бир ой давомида 180 курсантнинг билим савияси илмий мусобақа асосида аниқланиб берилди.

— Бугун ана шу танловнинг якунловчи босқичи. Взводлараро беллашувда ўзининг энг билимдон ва топқирлик қобилиятларини намоён қилган курсантлардан иборат икқала курс командаларининг мусобақаси ўтказилади, - деди коллеж бошлиғи Мухтор ака Мухторов кириш сўзида.

Ниҳоят кутилган дамлар бошланди. Биринчи курснинг "Умид", иккинчи курснинг "Камолот" командалари таклиф этилди, солиқ инспектори формаси ўзига ярашган кўркам йигитлар саҳнага чиқишди.

Аждодларимиз Амир Темур, Алишер Навоий, Абдулқодир Бедил ва бошқаларнинг ўгитлари барчамиз учун ёруғлик эканлиги команда иштирокчилари томонидан яна бир бор таъкидланиб, уларнинг ўлмас сатрларидан намуналар ўқилди. Шундан сўнг мусобақанинг асосий қисми — Президент асарлари, маънавият ва маърифат, миллий қадриятлар, тарих, адабиёт ва санъат, ҳуқуқ, иқтисод, солиқ йўналишида савол-жавоб бошланди.

Бу тадбирнинг фарқли жиҳати билим асосий мезон бўлганлигидадир. Шу маънода Президентимиз асарлари бўйича тузилган саволлар командаларни илк синовдан ўтказди. Иқтисодий саволларга курсантлар шунчалик дадиллик билан жавоб беришардики, томошабинлар беихтиёр қарсаклар билан олқишларди. Санъат соҳасига доир қисмида ўзбек халқининг икки буюк актёри Шукур Бурҳонов ва Сойиб Хўжаевлар саҳнада ва кинода яратган такрорланмас образлари ҳақида батафсил жавоб беришди.

Шу ўринда мулоҳаза туғилади. Ўзбекистонда мавжуд олий ўқув юртларнинг баъзилари ҳам солиқ коллежи андозасида бўлса тез орада ижобий натижасини берарди, албатта. Дейлик, Тошкент юридик институтини олайлик. Бугунги ҳуқуқий жамият барпо этилаётган бир пайтда ҳуқуқшунос кадрларнинг ҳам жисмонан, ҳам маънан етуклиги тараққиётимизда муҳим рол ўйнаши табиийдир. Бу

билан уларнинг эришаётган ютуқларига соя ташламоқчи эмасмиз. Агарда ушбу ўқув даргоҳи ҳам шу системага ўтказилса, янада муваффақиятли натижаларга эришиш мумкинлигини таъкидламоқчимиз, холос.

Навбатдаги савол-жавоблар четдан қараганда кишига зерикарли туюлса-да, аммо, уларга ҳаётий чуқур мазмун-мушоҳада сингдирилган эди. Билим пойдевори бақувват ёшлар буни тезда англаб, жавобга ҳозирландилар. Насиҳатвозлик нафақат ёшларимизни, балки барчани чарчатади. Сийқаси чиққан эски сўзларни магнитофон лентасидек айлантираверииш даври ўтди. Жойларда турлича куй-қўшиқ кечалари ташкил қилингани билан, демак ёшларга эътибор қаратиляпти деб бўлмайди. Аслида, ёшларимизни бўш фикрлайдиган, илмсиз бўлиб қолишига ана шу каби "тадбир"ларнинг ҳам анчайин "кўмаги" бор. Ёшлар чин маънода эътибор кутаяпти.

Шу кунгача ҳеч кимдан эшитмадикки, кутубхона очиб, илм олишга қулайлик айтса. Шаҳримиздаги кутубхоналарнинг баъзиларида китоб ўқиш нари турсин, китоб топишни ўзи бир муаммо. Уч-тўрт куннинг тез ўтишидан манфаатдор ака ёки опаларимиз совуққонлиги оқибатида илмга ташналар ҳам тезда бу даргоҳлардан совиб бормоқда. Булар масаланинг бир жиҳати бўлса, қолган томонлари иқтисодий рағбат «илдиз»га эмас, «поя»га берилаётганлигида.

Шунингдек, кечада қизиқарли бадиий чиқишлар илмий баҳсларнинг безаги бўлди. Қисқа саҳна ижроларида курсантлар чуқур маъно сингдириб, истеъдод соҳиби эканлигини намойиш этди. Кўрик-танловнинг мавзуси "Комил инсон ҳақида" эканлигини юқорида айтиб ўтгандик. Комил инсон бу бизнинг орзуимиздаги шахс. У қандай фазилат ва хусусиятларга эга бўлади? Ана шу саволларга чизгиларда жавоб излаган курсантлар Пўлат Қайипназаров ва Шермат Хидировлар мусобақага нуқта қўйди. "Камолот" тажрибалилигини кўрсатди. Ғолибликни қўлга киритди. Бироқ муҳими бу эмас. Томонлар мусобақа баҳонасида ҳаёт учун зарур бўлган ютуқларга эга бўлди.

Танловдан сўнг, солиқ коллежида ўқиш ўқитиш ишлари фаолият билан яқиндан танишиш мақсадида коллеж бошлиғи муовини Ўткир ака Раупов билан учрашдик.

— Бизда дуал (икки томонлама) система амалга оширилаяпти. Талабаларимиз бир вақтда ҳам назарий, ҳам амалий илмга эга бўлишади. Ҳар куни тўққиз соатлик мажбурий таълим, эрталаб бадантарбия, уч вақт иссиқ овқат... хуллас нимаики қулайлик керак бўлса, муҳайё қилганмиз. Натижаси ўлароқ талабаларимиз фанларни ўзлаштириб, компьютерда қойил мақом иш олиб бора олади. Ҳозир кўрганингиздек, курсантларимиз илмли, дадил фикрга эга ёшлар. Ишонамизки, эртага улар уялтириб қўйишмайди.

Шавкат АЛЛАНАЗАРОВ

* * *

"Ўғлим Жаҳонгир мустақил ҳаётни тўғри бошлаганлиги мендек ёлғиз она учун нақадар катта бахт. Ўғлим менга ёзган хатларида ўқув даргоҳида яратилган шароитлар ва муҳтарам устозларининг жонкуярлигидан сўзлаб: — Онажон сиз ҳеч қачон қайғурманг, Худо хоҳласа ўз касбининг етук эгаси бўлиб бағрингизга қайтаман, - деб ёзади. Буни Наврўз айёми куни ўғлимни кўришга борганимда гувоҳи бўлдим ва шундай шароитларни яратиб берган инсонларнинг ҳаққига дуо қилдим.

Д. Мўминова,
Наманган вилояти"

Бугуннинг қаҳрамонлари

ЎЗБЕК ТЕННИСИ МАЛИКАСИ

Ирода Тўлаганова 1982 йилнинг 7 январида Тошкентда туғилган. Бўйи 1м. 72 см.

Вазни 56 кг.

Ўнг қўлда ўйнайди.

ITF тасарруфига кирувчи 2 та нуфузли турнирда ғолиб бўлган.

Яккалик тартибда 29 майгача бўлган рейтинги: 160.

Корт танламайди. Кумуш Раззоқова, Овсиенко қўшиқларини севиб тинглайди. Юмшоқ ўйинчоқларни ёқтиради. Бўш вақтларида кроссворд ечишни севади. Энг яқин кишилари ота-онаси ва синглиси. Содиқлик хислатини қадрлайди.

Ирода Тўлагановани теннисчи сифатида нафақат юртимизда, балки чет элларда ҳам яхши танишади. Айниқса, 1999 йил Уимблдондаги муваффақияти мамлакатимиз тенниси тарихига зарҳал ҳарфлар билан ёзилди. Ирода ўзбекистонлик теннисчилар орасида биринчи бўлиб "Улкан тож" туркумидаги чемпионат шоҳсупасига кўтарилди. Ўшанда 18 ёшгача бўлган қизларнинг жаҳон рейтингида кучли учталикка кириб, минглаб теннисчилар учун орзу чўққиси бўлган мавқени эгаллади. Унинг бу ғалабаси юртдошларимизни ҳам беҳад қувонтирди. Юртбошимиз шахсан унинг номига жуда самимий табрик йўлладилар. Бу эътибор теннисчимиз кўнглини ифтихорга тўлдирди ва у кейинги ғалабалар сари астойдил бел боғлади.

Лондондан сўнг "Уарап Оиреп" турнирида 18 ёшгача қизлар орасида биринчи ўринни эгаллади. Фукиокада шу ёшдаги қизлар ўртасида Осиё биринчилигини қўлга киритди. АҚШнинг "US open" турнири жуфтлик баҳсларида ҳам ғолиб бўлди.

Ирода ўтган йилнинг мартида Дубайда соврин жамғармаси 75 минг АҚШ долларини ташкил этувчи турнирда биринчи даврадан муваффақиятли ўтди. Май ойида Сеулда "Пўлат Кубоги"га эга бўлди. Соврин жамғармасининг 25 минг долларлик ютуғи катта қисми унга топширилди. Бу йил эса Францияда бўлиб ўтган "Челленжер"да биринчи ўринни эгаллади.

Ўзбекистон терма жамоаси таркибида эса Федерация Ку-

боги баҳсларида жуда яхши ўйин кўрсатиб келмоқда. Бу йил терма жамоамизнинг Осака (Япония)даги муваффақиятида Ироданинг алоҳида, салмоқли ҳиссаси бор. Қизларимиз Океания, Фиджи, Малайзия, Ироқ ва Тожикистон жамоаларидан ғолиб бўлиб, биринчи гуруҳ остида ўйнаш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Шу ўринда Ирода билан терма жамоа таркибида Луиза Биктякова ва Анна шупақ юртимиз шарафини ҳимоя қилганини айтиб ўтиш жоиз.

Албатта, зафарли онлар ҳақида ёзиш мароқли. Аммо ғалабагача бўлган йўлни босиб ўтиш спортчидан жуда катта меҳнат, сабр-қаноатни талаб этади. Мен Ироданинг машғулотларини кўп кузатганман ва ҳамиша уни сабрли, иродали спортчи сифатида кўрганман. У тинимсиз машқ қилади, жисмоний тайёргарлигини мустаҳкамлайди. Копток билан ишлашда барча унсурларга катта аҳамият беради.

Иродага отаси Ботир ака ҳамкор, ҳамфикр. Унинг учун махсус йўналиш ва режаларни ана шу киши ишлаб чиқади. Ботир ака Иродани шошмасдан ғалабалар сари боришга ўргатди ва профессионал теннисчилар билан бўладиган баҳсларга тайёрлади.

Эндиликда Ироданинг жиддий рақиб эканини профессионал теннисчилар яхши билишади. У украиналик дугонаси Анна Запорожонова билан Польшада ўтган турнирнинг жуфтлик баҳслари финалига чиқди. Стасбургда, кейин эса Париждаги "Роллан Гаррос"да муваффақиятли ўйнади ва ниҳоят "Тошкент оупен"да қатнашиш учун юртимизга қайтиб келди.

Пойтахтимиздаги "Динамо" теннис клуби кортларида бир ҳафта мобайнида барча мухлислар жуда ажойиб теннис байрамига шоҳид бўлишди. Истеъдодли қизимиз Ирода Тўлаганова Анна Запорожонова билан жуфтлик финалигача боришди. Якка тартибда эса Ирода аввалига италиялик Адреана Серра Занеттини 6/2, 6/3 ҳисобида мағлуб этди. Кейин эса россиялик Елена Бовина Иродага қарши майдонга тушди, биринчи сетни теннисчимиз ўз фойдасига ҳал этди. Иккинчи сетда эса ҳисоб 3/2га етганда Бовинанинг оёғида оғриқ турди ва ўйин тўхтатилди. Ирода ярим финалда франциялик таниқли теннисчи Сара Питковски билан беллашиши керак эди. Аммо Сара саломатлиги яхши эмаслигини айтиб, ўйинни рад этди.

— Аёллар теннисида бундай ҳолат тез-тез учраб туради. Биз Питковскининг кейинги турнирларда ҳам иштирок этишини инобатга олиб, бу ўйинни ўтказмасликка қарор қилдик. Агар спортчи, бугун ўзини яхши ҳис этмаётган экан, демак у формасини тиклаб олиши учун икки-уч кун керак бўлади, - дея бу ҳолни шарҳлади журналистлар билан суҳбатда Сассон Какшури.

Ирода эса финалда италиялик Франческа Скиавоне билан юзма-юз келди. Айтиш керакки, Скиавоне биринчи босқичда "Тошкент оупен" турнирини биринчи рақамли теннисчиси Анна Смашковани мағлубиятга учратган эди.

Финал беллашуви кутилгандек жуда муросасиз ўтди. Биринчи сетни Ирода ўз фойдасига ҳал этди. Ҳар бир геймдаги очкоси учун мухлислар Иродани қўллаб-қувватлашарди. Иккинчи сетда Скиавоне олдинга чиқиб олди 2/6. Ирода мухлислари сари юзланди. Шу пайтда айрим томошабинлар ўрнидан туриб кетаётганди. Ирода бир муддат юзларини сочиқ билан яширганча ўтириб қолди. Унинг мухлислари эса учинчи, ҳал қилувчи сетни кутишарди. Ниҳоят ўйин бошланди ва бизнинг теннисчимиз қарсаклар остида курашга кирди. Кескин баҳслардан сўнг Скиавоне мағлубиятга учради - 6/3. Шундай қилиб Ирода "Sanex WTA tour" туркумидаги турнирлар сафига кирувчи "Тошкент оупен"да ғалаба қозонди. 140 минг АҚШ долларини ташкил этувчи мукофот жамғармасини 22 минг доллари унга насиб этди. Ва WTA tourнинг 110 очкосига эга бўлди.

Иродани мухлислари қаторида яқинлари — онаси Анна Вениаминова, синглиси Наргиза ва дадаси Ботир ака ҳамда мураббийи қўллаб-қувватлаб туришди.

Турнирдан сўнг журналистлар билан бўлган суҳбатда Ирода юртдошларимизнинг ундан фақат ғалаба кутганини ҳамиша чин дилдан ҳис этиб турганини алоҳида таъкидлади ҳамда барча мухлисларига чексиз миннатдорчилик билдирди. Турнир давомида Иродани барча ўйинларини ажойиб инсон, теннис жонкуяри Сассон Какшури ҳам кузатиб борди ва қўллаб-қувватлаб турди.

Теннисчимизнинг шу пайтгача эришган ғалабалари жуда салмоқли. Аммо 18 ёшли спортчи қалби ҳали зафарларга қонгани йўқ. Янги марралар иштиёқи эса уни яна йўлга чорлаяпти. Эндиликда Ирода "Уимблдон-2000" баҳсларида профессионаллар билан беллашади. Унга тайёргарлик кўриш ва майсали кортларда ўтадиган мусобақаларда қатнашиш учун теннисчимиз "Тошкент оупен"нинг эртаси куниёқ йўлга отланган.

Биз бу йўлда Иродага ҳамиша ғалабалар ёр бўлишини тилаб қоламиз.

Ҳамрохон МУСУРМОНОВА, спорт шарҳловчиси

Таълим ислоҳотлари

МАЪРИФАТ УЙИНИНГ ЧИРОҒИ ЁРУҒ

Бир донишманддан: "Ёшликнинг энг катта душмани нима?" деб сўрасалар "Бекорчилик" дея жавоб қилган экан. Ҳақиқатдан ҳам, бекорчилик ёшликнинг имкониятларини ўлдиради. Ёшлар бу доирага тушсалар мажруҳлаша бошлайдилар.

Диққатингизни мана бу рақамга қаратмоқчиман:

Яқин йилларда Яккабоғ ва Қарши 2-касб-ҳунар лицейлари қайта таъмирланиб, касб-ҳунар коллежларига, Қарши шаҳридаги 5-касб-ҳунар мактаби таъмирланиб, академик лицейга айлантирилди.

2000 йилда эса бешта ўрта махсус, битта касб-ҳунар таълими ўқув муассасалари таъмирланиб, коллеж ва лицей мақомини олди. Қовчин қишлоқ хўжалиги коллежи ва Қарши шаҳрида Нуристон академик лицейи янгидан қурилади. Бу рақамлар шунчаки тузилган сонлар эмас, улар орасида тақдирлар ва умид яшаяпти.

Қашқадарё вилояти ҳокимлиги ўрта махсус касб-ҳунар таълими ҳудудий бошқармасининг бугунги фаолияти кўламини тасаввур қилиш учун аслида мана шу рақамларнинг ўзиям етарлидай туюлади. Бу фактлар камдай туюлса, яна ҳам аниқлаштириш мумкин.

Қарши шаҳридаги 1-саноат касб-ҳунар коллежида 200 дан зиёд талаба нефть ва газ маҳсулотларини қайта ишлаш операторы, саноат молиячиси каби қатор йўналишларда таълим оладилар. Шаҳрисабз қишлоқ хўжалик коллежида 1600 дан ортиқ ёшлар иқтисод ва режалаштириш, бухгалтерия ҳисоби каби замонавий касб сирларини ўрганишади.

Қашқадарё вилояти ҳокимлиги ўрта махсус, касб-ҳунар таълими ҳудудий бошқармаси "Тарғибот" бўлими мудири Мусфира Мунавварова:

— Бошқармамизга қарашли академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежлари "Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури" тизимидаги узлуксиз таълимнинг олтин ҳалқаси, десак янглишмаган бўламиз. Ҳар бир ўқув масканларимиз болалик ва ёшликни бирлаштириб турувчи ишончли кўприк ҳамдир. Шунинг учун ўқув масканларимиздаги устозлар талабаларга қизиқишга алоҳида диққат билан қарайдилар. Дарвоқе, устозлар...

1999-2000 ўқув йили бошида барча педагогик ва педагог-муҳандисларимиз Давлат Тест маркази ходимлари томонидан аттестациядан ўтказилди.

"Устоз" жамғармаси ҳисобидан бир ўқитувчимиз АҚШга бориб коллежлар иш тажрибасини ўрганиб қайтди. Уч нафар директоримиз Олмонияга бориб соҳаларидаги ўзига хос янгиликларни ўрганиб келишди.

Ҳозир жуда кўп жойларда ёшлар диққатини дискоклублар тортмоқда. Аммо ҳар доим ҳам у ердаги муҳит ўсмирларга ижобий таъсир кўрсатавермайди. Вилоят ижодкорлар уюшмаси билан ҳамкорликда "Илҳом" клуби ташкил этилди. "Илҳом" ёшларни режали маърифий тадбирларга жалб этади. Кичик саҳна асарларини саҳналаштириш, китобхонлик баҳслари бу клубнинг асосий машқлари бўлади.

Ҳозир бизнинг ўқув масканларимиз моҳияти тубдан ўзгармоқда. Талабалар шу жойда олган илмлари билан ишлаб маош олиш мумкинлигига ишонмоқдалар. Масалан, Қарши шаҳридаги 1-саноат коллежи йирик саноат корхоналари билан кадрлар етиштириб бериш масаласида шартномалар тузган. Бу битирувчиларнинг эртанги иш жойи тайёр дегани.

Хуллас, машғулотларнинг жиддийлиги, ўқув масканларимизга замонавий техниканинг кун сайин кўпайиб, кириб келаётганлиги маънавиятга катта эътибор — ҳаммаси уйғунлашиб талабалар тафаккурида янгиланиш ясаётир. Биз баъзи касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейларимизда сўровномалар ўтказдик. Кўпчилигимиз уларни фақат эстрада, кинотеатр, муҳаббат мавзуларига қизиқади, деб ўйлаймиз. Ҳолбуки, улар жамиятни, тарихни тушунишга интилмоқдалар. Демак, биз улар дунёсига яна ҳам жиддийроқ муносабатда бўлишимиз зарурга ўхшайди.

Уларга минбар бериш, сўзлатиш, баҳслаштириш керакдай. Мусфира Мунавварова суҳбат давомида саховатли ҳомийлар, ташаббускор устозлар, фидойи раҳбарлар номини кўп бор санади. Айниқса, Республика Олий ва Ўрта махсус таълим Вазирлиги, вилоят ҳокимлиги ёрдамларини алоҳида таъкидлади.

Ҳа, ёшларни касб-ҳунарга, олий ўқув юртларига тайёрлаш — катта иш. Бу иш кўплашиб, кенгашиб, катта маблағлар ҳисобига юзага чиқади. Мусфира Мунавварова гоҳ суюниб, гоҳ куюниб ҳикоя қилиб берган яхшиликлар ана шу катта ишнинг бир ёруғ қисмидир.

Қутлибека РАҲИМБОЕВА

2000 йил — Соғлом авлод йили

БИТИРУВЧИ НАРГИЗА

Алишер Навоий номидаги Республика нафис санъат лицейида битирувчилар байрами бўлиб ўтди

Унда илм масканининг ўқитувчилари, 151 битирувчиси ва уларнинг ота-оналари, кўпдан-кўп меҳмонлар иштирок этди.

Ҳаммадан ҳам битирувчилар ҳаяжонда эди. Бу — табиий. Улар мамлакатимизнинг турли шаҳар ва қишлоқларидан бу ерга — Тошкентга йиғилган иқтидорли йигит-қизлар бир-биридан, устозларидан ажрашгиси йўқ. Бундай тантанали оқшомларда бўлгани каби, шогирдлар устозларига ҳаяжон ва самимият тўла миннатдорлик сўзларини айтишди, муаллимлар эса шундай билимли, зукко ўқувчиларга сабоқ беролганларидан фахрланишни таъкидлашди. Ўқувчилар лицейда уч йил мобайнида рассомлик, наққошлик, журналистика, ҳуқуқ, адабиёт, тарих, иқтисод, информатика каби фанлардан сабоқ олишди. Хорижий тилларни астойдил ўрганишди. Дўстлар орттиришди. Сайру саёҳатларга бирга чиқишди. Қувончларини ҳам, ташвишларини ҳам бирга баҳам кўришди. Янги расмлар чизилди, ҳайкаллар яратилди, шеърлар, ҳикоялар, мақолалар ёзилди. Эртага катта сиёсат майдонида жавлон урадиган арбоблар кеча шу лицей синфхоналарида кечган баҳс — мунозараларда ўз нуқтаи назарини ҳимоя қилишни ўрганган бўлса не ажаб.

Мана, масалан ана шундай қизғин давраларда доим даврабоши бўлгувчи Наргиза Азимовага бу оқшом ҳам барча ҳавас кўзи билан қарайди. Уни бемалол бугунги гавжум давранинг ҳақиқий маликаси, дейиш мумкин эди. Ва у, ростдан ҳам, маликалардек кийиниб олган — бошидаги тожи, эгнидаги ҳарир либоси ўзига жуда ярашиб турибди. Очиғини айтганда, бу оқшом битирувчиларнинг ҳаммаси одатдагидан ҳам чиройлироқ кийинган. Наргизани малика мартабасига кўтарган эса фақат унинг кийимлари эмас, заҳмат чекиб қилган меҳнати, намунали хулқи, аъло ўқиши, жамоат ишларидаги фаоллигидир. Шу боис Халқ таълими вазири Жўра ака Йўлдошев унга етуклик шаҳодатномасини тантанали равишда топширар экан, Ўзбекистонимизнинг буюк келажагини мана шундай Наргиза Азимовадек ҳар томонлама фаол ёшлар куражагини алоҳида таъкидлади. Яна вазир айтдики, халқимизнинг, Президентимиз Ислом Каримовнинг бугунги ёшлардан умиди жуда катта. Бу сўзларда ҳеч бир муболаға ҳам, баландпарвозлик ҳам йўқ. Чунки бизга озод ва обод Ватанни кимдир келиб қуриб бермайди. Уни ўзимиз бунёд этамиз. Қандай меҳнат қилсак, шундай яшаймиз.

Лицейда кечган сўнгги оқшом байрамлардагидек ўтди. Самимий табриклар эзгу тилакларга, жозибали куйлар дилрабо қўшиқларга, ажойиб рақслар замонавий айтишувларга уланиб кетди. Албатта, ёз ноз-неъматлари тўла тўкин дастурхон ҳам тузатилди. Йигитлар синфдош қизларнинг дурустгина пазанда эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилишди. Хуллас, битирувчилар кўпдан кутганлари — ҳаво ранг шаҳодатномаларини қўлларига олдилар. Наргиза Азимовага эса, энг аъло ўқувчи сифатида, мазкур ҳужжатнинг алвон ранги насиб этди...

Байрам ниҳоясига етди. Лицей дарвозасидан чиққан кечаги ўқувчилар — бугун балоғат ёшига етган йигит-қизларни қувонч ва ташвишларга тўла улкан Ҳаёт қарши олди.

Лобар ОЧИЛОВА

Меҳнат инсонни улуғлайди

УМР ЙЎЛЛАРИ

— Кўпдан бери орзу қилган мустақиллигимиз туфайли биз ҳам бугунги бахтли кунимизга шукрона қилиб яшаяпмиз, - деди Исматулла ака, гап аввалида. - Бундан ортиқ бахт борми?

Ҳа, Исматулла аканинг айтганича бор. У рафиқаси Журсиной опа билан етти нафар фарзандини тарбиялаб вояга етказмоқда. Улар ота-оналари босган изларидан фахрланиб юришса, демак, умр зое кетмаган...

Эрта тонгдан азиз пойтахтимиз азим Тошкент сари оппоқ орзулар билан йўлга тушган йўловчиларни ўз манзилларига соғ-омон етказиш мақсади билан яшаётган Исматулла аканинг юрган йўллари ҳам, умр йўли ҳам узун...

Яхши ниятда йўлга чиққан йўловчилар, албатта, кўзлаган манзилига, эсон-омон етиб олади. Ахир, автоуловга чиққан йўловчини манзилига элтиш — ҳайдовчининг бурчи.

— Ўтган йиллар давомида неча минглаб йўловчилар билан суҳбатлашдим. Айниқса, буниси ҳеч эсимдан чиқмайди:

— Бир куни Тошкентдан қайтаётганда оппоқ соқолли кекса киши автобусга чиқди. Мен шогирдим Олимжонга рулни бериб, ўзим йўловчиларнинг чипталарини бирма-бир кўздан кечирдим. Оппоқ соқолли чол менга чўнтагида пули озлигини, узоқ йўл юришини айтди. Мен ишондим, чунки у кишининг юзидан нур ёғилиб турарди.

Оқсоқол Чинозда тушиб қолди. Шундан сўнг у нуроний чолни бошқа кўрмадим.

Йўловчиларимиз билан уйимизга эсон-омон етиб келдик. Соғлиғим кундан-кун ўзгара бошлади.

Ўттиз йилдан буён ҳайдовчилик қилаётган Исматулла Кенжабековнинг бутун ҳаёти йўллар билан боғлиқ.

— Ёшлигимда ҳайдовчи бўлишга қизиқардим, - дейди у. - Ўрта мактабни тугатиб, ҳайдовчилик сирларини ўргандим. Ота-онам ҳам ниятимга қарши эмасдилар. Ҳозир турмуш ўртоғим Журсиной Кенжабекова билан "Жиззахтранс" акционерлик жамиятига қарашли корхонада хизмат қилмоқдамиз. Меҳнатларим зое кетмади, -дейди Исматулла ака. — Оиладагилар ҳам қувончимга шерик Эл-юрт орасида ҳурмат-эътиборим бор.

Мен Исматуллакадан оиласи тўғрисида сўрадим.

— Тўнғич қизим Раъно ҳамшира бўлиб ишлайди. Ҳозир уйлижойли. Қизим Қарлуғоч таржимон. Азиза қизим ва ўғлим Нурбол Тошкентда, Болжон, Улжон, Марветлар сабоқ олмоқдалар. Миллатим асли қозоқ бўлса-да,ўзбеклар орасида умрим ўтди. Ҳаётда ўз ўрнимни, меҳнат билан эса қадр топдим. Ўзбекистон азиз Ватанимга айланиб қолди.

Намоз ҚАРШИБОЕВ

Огоҳликка даъват

ЯНГИ НИҚОБДАГИ ЁВУЗ НИЯТЛАР

(Давоми. Аввали ўтган сонларда)

Мақсадга эришиш воситаси: **бутун дунёни қурол кучи билан босиб олиш ва барча халқларни қарам ва қул қилиш.**

"Ҳизбут-таҳрир"чилар ғояси: **Бутун дунёда ягона Ислом халифалигини ўрнатиш.**

Мақсадга эришиш воситаси: **Ушбу ғояга иқрор бўлмаган ва қўллаб-қувватлайдиган барча мамлакатларга, диний эътиқодидан қатъий назар, жиҳод эълон қилиш, қонга ботириш, башарият яратган барча илмий, маърифий ютуқларни йўқотиш, жамики маънавий, маданий бойликларни яксон этиш ва тараққиётни бир ярим минг йил орқага улоқтириш.**

Дастлабки икки ғоянинг ижодкорлари ҳам, тарафдорлари ҳам ўз ғаразли ниятларининг қурбони бўлдилар. Совет Иттифоқи аталмиш улкан империяни яратган, юзлаб миллат ва элатларни ўзининг қулига айлантирган, Оврўпадаги бир қатор мамлакатларни ҳам ўзининг тўрига ўраган ва дунёнинг бошқа ҳудудларига ҳам чангал солган, раҳнамоларнинг кўр-кўрона, ҳатто, гумроҳона эътиқоди туфайли ашаддий тарзда мутаассиблашган коммунистик ақидапарастлик ва унинг таянчи КПСС (Совет Иттифоқи Коммунистик партияси) сал кам юз йил, немис халқининг онгини заҳарлаган ва бутун дунё халқларига қарши қайраб солган национал-социализм эса ўн икки йил умр кўрди.

Пировардида, иккаласи ҳам энг чиркин, энг кераксиз матоҳ тарзида тарих қаърига улоқтирилди.

Гарчи, бугунги кунда бир қатор мамлакатлар, хусусан, Россияда ҳам коммунистик партия яшаб қолган бўлса-да, ғоявий-сиёсий жиҳатдан ҳам, мақсад ва моҳият жиҳатдан ҳам аллақачон КПССнинг удум ва иш тутумларидан чекинган ҳолда энди бир тўда ҳокимиятпарастларнинг уюшмаси сифатида кун кечирмоқда.

Янги нацистларнинг ғоялари ҳам кенг оммага сингишаётгани йўқ, балки, қайси юртда пайдо бўлса оммавий норозилик ва нафратга дуч келаётир.

Аммо, коммунистик ва фашистик ақидапарастлик заминида унган, эгнига диний либос илган "Ҳизбут-таҳрир"нинг мақсади ҳам, мақсадга эришиш йўлидаги воситалари ҳам янада хатарлироқ, ваҳшийроқ тарзда намоён бўлмоқда.

Гоҳида кўнглига 1953 йилда Сталин вафот этгандан сўнг, унинг вужудини тарк этган Иблис лашкарлари Тақийиддин Наббаҳонийнинг кўнглидан паноҳ топиб, жаҳоний инқилоб ясашга ундадимикин, деган ғалати бир фикр ҳам келиб қоладики, тақдирнинг бу ўйинларидан ёқа ушлашга мажбур бўласан киши.

БИР ИЛДИЗДА ИККИ ТАНА

Юқоридаги фикр кўнгилга тасодифан келгани йўқ.

Сабаби шундаки, "Ҳизбут-таҳрир"нинг дастурий ҳужжатларини кўздан кечирганда, фақат ғоявий мақсадлар эмас, балки ташкилий тизимни таркиб топтиришнинг андозаси ҳам айнан Коммунистик партиядан кўчирилгани сезилиб туради.

Албатта, ҳозирги тил билан айтганда, ижодий жиҳатдан қайта ишланган тарзда, дейиш мумкин.

Мана, ўзингиз солиштириб кўринг.

КПССнинг — асоси бошланғич партия ташкилоти. Бу ташкилот уч ва ундан ортиқ коммунистлар жам бўлган ташкилот ва муассасаларда, турар-жой мавзеларида тузилиши белгиланган.

"Ҳизбут-таҳрир"да эса бу масала сал бошқачароқ тарзда қўйилади: 4-5 кишидан иборат гуруҳдан "халқа" тузилади. Унинг аъзолари коммунист эмас, "дорис" деб аталади, раҳбари бошланғич партия ташкилоти котиби эмас, "мушриф" деб номланган.

КПССда йирик ташкилот, корхоналар ва ҳудудларда котиб раҳбарлигидаги 5-7 кишидан иборат партия қўмиталари "ҳизбут"да эса 4 мушрифдан иборат "нақиб", КПССда туманларда биринчи котиб раҳбарлигидаги туман партия қўмитаси ва унинг 9 кишидан иборат бюроси, "Ҳизбут-таҳрир"да эса "мусоид" ва унинг тўдаси иш юритади.

Туманлар ҳам алоҳида ҳудудларга бўлинади ва 4 "мушриф"дан иборат "нақиб" раҳбарлик қилувчи "маҳаллиф жиҳоз" иш олиб боради. (КПСС тизимига хос қилиб айтганда ҳудудий партия ташкилоти).

Нақиб ўзига ёрдамчи қилиб "ноиб" ва пул тўпловчи "табарруъ"ни тайинлайди. (КПССчасига талқин қилинганда партия ташкилоти котибининг ўринбосари ҳамда аъзолик бадалларини йиғувчи ғазначи).

КПССда бошланғич партия ташкилотининг умумий йиғилиши ойига бир марта қатъий тартибда ўтказилган бўлса, "Ҳизбут-таҳрир"даги "маҳаллий жиҳоз" ҳам камида бир ойда бир марта тўпланиши белгиланган.

КПССда бир партия аъзоси учун даромадига қараб бўлинадиган аъзолик бадаллари миқдори қатъиян белгилаб қўйилган бўлса, "Ҳизбут-таҳрир"да партиянинг ҳар бир аъзоси ўз имкониятлари ва асосий меҳнат фаолияти даромади ҳисобидан 5-20 фоиз миқдорида солиқ тўлаши мажбурийдир.

КПССда вилоятда биринчи котиб раҳбарлигидаги вилоят қўмитаси ва унинг 9-11 кишидан иборат бюроси, "Ҳизбут-таҳрир"да эса "муътамад" ва унинг тўдаси раҳбарлик ишларини амалга оширади.

КПССда Бош котиб ягона раҳбар ҳисобланса, "Ҳизбут-таҳрир"да бутун дунё бўйича ҳаракат раҳбари "амир" бош раҳнамо ҳисобланади.

Агар КПСС тарихида Бош котиб жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг ғоявий ва амалий доҳийси сифатида барча бузғунчиликларга ўзининг Сиёсий бюроси билан йўлбошчилик қилиб келган бўлса, "Ҳизбут-таҳрир"нинг амири ҳам унинг шон-шавкати ва дабдабасини қўмсаётганини, КПСС ҳар беш йилда жаҳоннинг 130 га яқин мамлакатлари делегациялари иштирокида ўзининг "тарихий съездлари"ни ўтказганини эътиборга олсак, "амир" ҳазратлари ҳам бутун дунёдан келадиган "муътамад"лар қурултойини ўтказишни орзу қилаётганини тахминлаш қийин эмас.

Мана шу далилларнинг ўзи ҳам икки хил ақидани ўзига ниқоб қилган XX асрдаги икки бир-бирига зид партиянинг танаси бошқа-бошқа бўлгани билан илдизи бир эканлигини кўрсатиб турибди.

Бахтиёр РИЗО

(Давоми келгуси сонда)

Келажак олдида масъуллик

ДУНЁ ТАРАҚҚИЙ ЭТЯПТИ, ЛЕКИН...

(Биринчи мақола)

XXI аср бўсағасида инсоният тараққиётда юқори чўққиларга кўтарилиб, ўз ютуқларидан мағрурланиб турган бир ҳолатда катта экологик муаммоларга рўбарў бўлди. Инсоннинг табиатга тазйиқи аввалги йилларга нисбатан кучайди. Бу эса табиат ва тараққиёт муносабатларини яхлит бир тизимга солишни, улар ўртасидаги мувозанатни тиклашни талаб этмоқда. Жамият табиатдан тобора кўпроқ ресурсларни оладиган ва шу билан бир вақтда кўпроқ чиқиндиларни чиқариб ташлайдиган бўлиб қолди. Табиий ландшафтларнинг антропоген ландшафтларга — шаҳар, тоғ саноати, қишлоқ ва ўрмон хўжалиги, реакцион ландшафтларга айланиши ниҳоятда тезлашиб кетди.

География олимларнинг ҳисоб-китобларига кўра, ҳозирги вақтда антропоген ландшафтлар бугун қуруқликнинг 60 фоиздан ортиқроқ қисмини эгаллаган. Қуруқликнинг тахминан 20 фоиз ерида табиий ландшафтлар, шаҳар ва қишлоқлар, экинзор ва боғлар, йўллар, конлар, истироҳат жойлари бунёд этилиши натижасида бутунлай ўзгарган. Фақат XX асрнинг ўзида ҳайдаладиган ерлар майдони икки ҳисса кўпайди. Дунёда жадал суръатлар билан чўллашиш жараёни кечмоқда. Чўллашиш ҳозирнинг ўзидаёқ 900 млн. гектардан ортиқ ерни "ютиб" юборди ва яна ўнлаб мамлакатларда, асосан ривожланаётган мамлакатларда 3 млрд. гектар ерга хавф солаяпти. Олимларнинг ҳисоблашича, чўллашиш ҳозирги суръат билан давом этадиган бўлса, келгуси 30 йил давомида Ғарбий Европанинг ярмига тенг келадиган ерни ишдан чиқаради. ЮНЕП маълумотларига қараганда, ҳозирда қурғоқчилик ва ёғингарчилик кам иқлим минтақаларининг 95 фоиз майдони чўлга айланиш арафасида турибди. Ҳисоб-китобларга қараганда, инсон таъсирида таркиб топган чўлларнинг жами майдони 9,1 млн.кв.км.ни ташкил қилади. Шунингдек, 3,5 млрд. гектар майдондаги ҳудуд турли даражада чўллашишга берилган. Бу ҳол юздан ортиқ мамлакат аҳолисига таҳдид солмоқда. Ҳар йили тахминан 21 млн. гектар майдондаги ер тўлиқ бузилишга маҳкум. Суғориладиган ерларнинг 6 млн.гектар майдондаги қисми ҳар йили чўллашишга юз тутмоқда. Олиб борилган ҳисоб-китобларга қараганда, кейинги 20 йил мобайнида бутун дунёда чўллашиш натижасида етказилган умумий зарар 520 млрд. АҚШ долларини ташкил қилади. Бу жараён соатига 7 кв.км. тезлик билан рўй бермоқда. Яъни йилига 6,9 млн. гектар ер чўлга айланяпти. Бундан ташқари, чўл ва чала чўл ўлкаларда ҳар йили 20 млн.гектардан ортиқ ер ҳолати кескин ўзгаряпти.

Янги минг йиллик остонасида инсоният, тарихнинг ҳеч қайси даврида кузатилмаган чучук сув муаммосига дуч келди. Бунга сабаб шуки, чучук сув ресурслари гидросфера умумий ҳажмининг 2,5 фоизини ташкил этади. Бунинг устига, чучук сувнинг асосий қисми Антарктида, Греландия музликларига, Арктика музлари, тоғ музликларига жамланган ва ҳозирча улардан амалда фойдаланиб бўлмайди. Чучук сув эндиликда жаҳон бозорида сотиладиган товарга айланиб қолди. Инсониятнинг чучук сувга бўлган эҳтиёжини таъминлайдиган асосий манба дарёлар суви бўлиб, унинг миқдори бор-йўғи 47 минг куб.км. га тенг. Бу миқдор унчалик кўп эмас. Бунинг устига, бу сувнинг фақат ярмидан фойдаланиш имкони бор. Ердаги ҳар бир киши учун ўрта ҳисобда тахминан 270 млн.куб. м. денгиз суви тўғри келади. Чучук сувга эҳтиёж йил сайин жадал суръатда ошиб бормоқда. Жорий йилда, олимларнинг фикрича, чучук сувнинг ишлатиш кўрсаткичи 5 минг куб. км.дан ошиб кетди. 1980 йилда бу кўрсаткич 3,5 минг куб. км.ни ташкил этган эди. Ер юзида чучук сув нисбатан нотекис тақсимланган. Экваториал минтақада ва мўътадил минтақанинг шимолий қисмида чучук сув етарли ва баъзи жойларда ортиқча ҳам. Бу минтақада жойлашган мамлакатларда аҳоли жон бошига йилига 25 минг куб.м.дан ортиқ сув тўғри келади. Қуруқликнинг учдан бир қисмини ташкил этган қурғоқчил минтақаларда сув танқислиги яққол сезилади. Ваҳоланки, бу иқлим минтақасида Ер юзи аҳолисининг 20 фоизи (800 млн.киши) истиқомат қилади. Қурғоқчил минтақалардаги давлатларда киши бошига 5 минг куб.м.дан кам сув тўғри келади. Ер курраси аҳолисининг фақат учдан бир қисмигина сифатли ичимлик суви билан таъминланган. Яна учдан бир қисми сифатли ичимлик суви билан етарлича таъминланмаган ва яна қолган учдан бир қисми сифатсиз сувдан фойдаланади. Кўриниб турибдики, бугун дунёда табиий ресурслардан фойдаланиш борасида катта номутаносиблик мавжуд.

Инсон таъсири натижасида табиатнинг биологик хилма-хиллиги бузилди. Илмий техника тараққиёти бир жиҳатдан ҳайвонларнинг қирилиб кетишига, ўсимлик дунёсининг турлари камайишига ва ўрмонларни кесилиб кетишига сабаб бўлмоқда. Маълумотларга қараганда, дунё ўрмонлари майдони ҳар йили кам деганда 25 млн. гектарга ёки 0,5 фоизга қисқаради. Ҳозирги вақтда ёғочга талаб аввалги йилларга нисбатан ошиб боряпти. Дунёда тайёрланадиган ёғочнинг иккидан бир қисми ана шу мақсадларга сарфланади. Бу йилга келиб дунёда тайёрланадиган ёғоч миқдори 5 млрд.куб.м.га етди. Бу йиллик пайдо бўладиган ёғоч заҳираси тўлиқ фойдаланилади деган сўздир. АҚШнинг "Дискавери" коинот кемасидан олинган сурат маълумотларига қараганда, 1988 йилда Амазонияда 13 млн. гектар майдондаги ўрмонлар қирқиш ва ўт тушиш натижасида йўқ бўлган. Ҳозирги кунда нам тропик минтақада ўрмонларни қирқиш йилига 16-20 млн. гектар майдонда содир бўлмоқда ёки бир минутда 34 гектар майдондаги ўрмон йўқ қилинмоқда. Буларнинг барчаси, инсоният тобора табиат ресурсларига кўпроқ мурожаат этиб бораётганидан далолат беради. Манбаларга қараганда, дунёдаги маданий ўсимликларнинг тури 6 мингга етади. Ерда кўп тарқалган қишлоқ хўжалик ўсимликлари 80-90 турни, энг кўп тарқалганлари 15-20 турни ташкил этади. Олимларнинг ҳисоблашича, сайёрамизда тирик моддалар умумий оғирлигининг 99 фоизини ўсимликлар дунёси ташкил қилар экан. Маълумки, ўсимликлар дунёси тирик организмлар учун озиқ манбаи бўлиб хизмат қилади. Маълумотларга қараганда, жаҳонда маданий ҳолда ўстирилаётган барча ўсимликлар органик моддаларга айланган 6 млрд. тоннага яқин карбон берса, тундра зоналардаги ўсимликлар дунёси 9 млрд. биологик маҳсулот беради. Оламдаги барча ўсимликлар йилига 180-250 млрд.тонна карбонат ангидрид ютиб, 150-200 млрд.тонна кислород ажратади. Шундай бўлишига қарамай, ўсимликлар дунёси инсон таъсири остида борган сари камайиб бормоқда. БМТнинг маълумотида қайд этилишича, саноат ривожлана бошлаган даврдан буён 150 турдаги жонивор умуман йўқ бўлиб кетган. Келажакда 250 минг хил ўсимлик тури тамомила йўқ бўлиб кетиш арафасида турибди. Ер куррасида аввалги йилларда ўрмонлар 47 фоиз майдонни ишғол этган бўлса, бугунга келиб бу кўрсаткич 27 фоизга тушиб қолди. Ҳозирги пайтда тиббиётда қўлланилаётган дори-дармонларнинг 40 фоизидан зиёдини ўсимлик маҳсулотлари ташкил қилади. Ёввойи ўсимликлардан йилига 11 млн.тонна турли маҳсулотлар ва дори-дармон тайёрлаш учун 20 минг тоннага яқин хом ашё олинади. Кўриниб турибдики, инсон ўз фаолияти давомида табиатга кўп бора мурожаат қилади. Лекин у қанчалик табиатни севмасин баъзида эътиборсизликка, лоқайдликка йўл қўймоқда, Эътиборсизлик натижасида мингларча гектар ўрмонлар, ноёб ўсимликлар ёниб кетмоқда. Манбаларда қайд этилишича, ҳар йили ўрмонлар ёниши натижасида 2 млн. тонна органик модда йўқ бўлиб кетади.

Шуҳрат ОРИФ,
Ўзбекистон Миллий университети,
журналистика факультети
1-курс талабаси

Ёшлик баҳслари

Оллоҳ томонидан инсонга жон, ёруғ дунё, ширин ҳаёт тақдим этилган. Тирик тандаги барча аъзолар умр бўйи ҳаётнинг лаззатидан тотиб яшайди. Бироқ, одам боласи оғзига ёққан музқаймоқнинг тугаб қолаётганидан безовта бўладию, тириклик аталмиш қайтарилмас неъматнинг ҳар сония қадар ўзидан кетиб боришини кўп ҳам илғайвермайди...

Ўрнидан туриши билан соғинган ўйинчоқларига талпинган болалик, қўлига китоб олиб номаълум оламлар ва одамлар тақдирига қизиққан ўсмирлик, бутун оламни қирмизи рангларда кўрган балоғат ёши, турмуш, болачақа, иш-хизмат ташвиши ила андармон етуклик даври — буларнинг бари сезилмас сонияларда жамланган умр ва унинг мазмунидир.

Кўнгли бўлмаса-да вужуди қариган ҳар

МИЛЛИОННИ НИМАГА САРФЛАЯПСИЗ?

бир одам, ниҳоят ортга қарашга, ўтилган йўлларда сочилиб қолган умр лаҳзаларини ҳеч қурса хотирада тиклашга мажбур бўлади. Тоши енгилроқ кишилар ўтган кунларидан нуқул мамнун бўлса, бошқалар қилиши мумкин бўлган қилмаган ишлари, эришиши мумкин бўлиб эриша олмаган орзулари учун армон туяди. Ва барча одамларга, гарчи бошидан қанча саргузаштларни, ғам-ташвишлару бахтли онларни ўтказган бўлмасин, умр ниҳоятда қисқа, энди яшашни ўрганганда тугаб қоладигандек туюлаверади.

...Дадам билан борганим бир маросимда катталарнинг сокин суҳбатини тинглаб ўтирибман. Ёши тўқсонларни қоралаган, онасини эслаб кўзига ёш тўлган қария секин ҳикоя қилади:

— Онам раҳматли бир юз беш ёшда, беш йил илгари бошланган кўз хиралашиши кучайиб, бир жойда ўтириб қолган эди. Бир куни даҳлизда ёнбошлаган онамнинг ёстиғига бошимни қўйиб ётиб у киши билан суҳбатлашганимиз ҳеч кўз ўнгимдан кетмайди. Шунда раҳматли онам айтганди: — Ўғлим, менинг акам — сенинг тоғанг бир юз ўн икки ёшида бандалик қилган эди. Яна етти йилдан кейин акамнинг ёшига етар эканман. Лекин етти йилдан кейин ҳам ўлгим келмаяпти...

Ҳолбуки, мана шу беш кунлик умрнинг қадрига етмайдиганлар қанча. Бир марта, фақат бир мартагина меҳмон бўладиган ҳаётда нуқул бойлик ортидан қувиб умрни совурадиганлар қанча. Ҳолбуки, тоғдек бойликнинг Оллоҳ берган ширин жоннинг олдида сариқ чақалик қиммати бормикин?

Ўтган йилги меҳнат таътилимда қишлоқда эдим. Бир куни далада айланиб юриб, тўнтарилган кетмон сопида ўтирган қишлоқдош бир йигитни учратиб қолдим. У пешонаси тиришиб, ғамгин кайфиятда қўлини кўришгани узатди.

— Хорма, ҳа, нега сиқилиб ўтирибсан? - дея ёнига чўкдим.

— Э-э, эрталабдан кечгача ишлаб тупроққа беланиб юрамизу бойиб кетмаймиз. Қўли қисқалик қурсин, - деб у қўлидаги кесакни ерга урди.

— Сен ҳали камбағалмисан?

— Ҳа, - дўнғиллади у. - Кўрмаяпсанми?

— Сен ҳаммадан бойсан! - деб кулдим.

— Бой бўлсам шу аҳволда юрармидим? Йиғиштир бунақа гапларингни, - дея тескари ўгирилди.

— Агар, хоҳласанг, сенга жуда катта бойликни таклиф қиламан.

— Қанақа бойлик?

— Биз томонга хориждан бир миллионер келиб автомобиль ҳалокати туфайли бир қулоғидан айрилиб касалхонада ётибди. Ана шу одам "Ким менга қулоғини берса, ўшанга миллион доллар бераман" деб одам излаётган экан. Шу бойваччага бир қулоғингни берасан-да, миллионер бўлиб қоласан, - деб жиддийлашган эдим, шунда танишим:

— Ҳо-о, жинни бўлганим йўқ қулоқдан воз кечиб, - деди-да, ўрнидан туриб кетди.

— Ана ошна, кўрдингми, қулоқларингдан биттасигина миллион доллардан қиммат экану, сен яна қамбағалман дейсан-а!

Йигитнинг юзида табассум пайдо бўлдию кетмонини қўлига олди. У тик ўқ ариқдан узоқлашиб борар экан, қадам босишидан недир шижоатни, ишонч ва умидни сезгандек бўлдим...

Жаҳонгир ЙЎЛЧИЕВ

БУ ҲАМ ЕВРОПАЧА УСЛУБМИ?

Айтишларича, чақалоқ уч кунлик бўлганида ота-онасини танир экан. Демакки, бир парча этлигиданоқ ўзига энг қадрдон, меҳрибонларни англайди. Она сути, ота меҳри билан бола улғаяди. Гоҳида тунлари билан бедор бўлиб, бешик қучиб, қанча машаққатлар билан оқ ювиб, оқ тарасаю катта бўлиб фарзанд уни қадрлашга ожизлик қилса?

Гоҳида айрим ёшларни кўрганда ажабланиб қоламан, ўз ота-оналарига "бобой-момой" (маданийлашганроғи бўлса "пахан") дея мурожаат этишади. Европача услубда кийиниш, юриш-туриш ёшлар фикри билан айтганда давр талаби бўлсин. Лекин бобой-момой, дейиш кимга тақлид? Агар айримлар буни маданият санашса хато қилишади. Маданиятли, маърифатли инсон ўз ота-онасини, киндик қони томган тупроқ, яъни Ватанини эъзозлайди, ҳурмат қилади.

Муборак Ҳадиси шарифда шундай жумлалар бор: "Кимки ўз ота онасининг розилигини ололмас экан, унинг қилган тоат-ибодатлари Оллоҳ ҳузурида қабул бўлмайди. Оллоҳ ҳам ундан рози бўлмайди."

Тасаввур қилинг, ўз уйингизда ота-онангизга бобой-момой деб муомала қилсангиз қандай қабул қилишадию, отажон-онажон деб муомала қилсангиз қандай? Ҳар иккала сўз ҳам бир оғиздан чиқади-ку, шундай эмасми?

Иброҳим КАРИМОВ

"Мода — 2000"

ТЎЙ ЛИБОСЛАРИДАН ХАБАРДОРМИСИЗ?

Ёз бошланиши билан юмушлар ҳам ортади. Албатта яхши юмушлар. Бизнингча, моданинг энг чўққиси айнан ёзга тўғри келади. Айнан тўй мавсуми бошланган кезлари. Умрида бир марта келинлик либосини киядиган қизлар учун кўйлак танлаш муаммоси бошланиши турган гап. Хўш, бу йилги ёз келинларимизга қандай либосларни тавсия этади? Бугунги суҳбатдошимиз тошкентлик ёш модельер-дизайнер **Дилмурод Миркомилов.**

— Келинчак қизларимиз учун ажойиб туҳфаларимиз бор. Бу йилги урф бисер ва капрон билан яратилган дизайнлардир. Кўйлакларнинг олд қисми катта ўйимли. Тўй либослари тор, ихчам, содда кўринишда

бўлса-да, улар ҳар кунги кийимлардан ажралиб туриши учун кўпроқ ҳар хил тошлардан ишлов бердим. Агар соч турмаклари ҳақида гапирадиган бўлсак, у ҳам соддалиги билан ажралиб туради. Унга бериладиган бўёқлар ҳам оч рангда бўлиши шарт. Бош кийимлари эса вишивкали ва узун бўлади. Юз бўёқлари ҳам оч рангда, лекин тиниқ бўлгани маъқул.

Нилуфар ДЎСТБОБОЕВА,
Азиз ШАРОПОВ

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ!

Республика "Маънавият ва маърифат" Кенгаши ҳамда "Туркистон" газетаси ҳамкорлигида Мустақиллигимизнинг 9 йиллиги олдидан "Мен нечун севаман, Ўзбекистонни" мавзуида мақолалар кўрик-танлови ўтказилади.

Кўрик-танловда барча ижодкорлар ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маънавий-маърифий, спорт ва бошқа мавзулардаги, шунингдек, мустақиллик даврида эришган ютуқларимиз, ҳаётимизнинг ранг-баранглиги, давримиз кишилари, уларнинг бунёдкорлик меҳнати ва маънавияти акс этган мақолалари билан иштирок этишлари мумкин.

МУКОФОТЛАР:

Кўрик-танлов ғолиблиги учун учта ўрин белгиланади:

Биринчи ўрин — қимматбаҳо гилам.
Иккинчи ўрин — магнитафон.
Учинчи ўрин — диктафон.

Кўрик-танлов Мустақиллик байрами арафасида якунланади.
Маълумот учун телефонлар: 133-89-61, 139-05-30.
Мовароуннаҳр кўчаси, 6-уй

БОШҚОТИРМА

Ш	А	И	Л	С	И	О	З	Б	О	Л	А
Т	Й	М	Д	А	Г	Т	С	А	Б	Д	Б
А	Ч	И	И	Р	У	С	К	Е	Т	У	Л
Н	А	Т	Қ	Е	Т	Д	Р	Б	О	З	А
Б	О	Ш	Б	О	Л	А	В	А	Л	И	З
Б	М	У	М	О	А	Қ	С	Л	Қ	А	Л
А	Э	К	Д	Р	Т	И	И	И	К	И	Д
О	Л	О	Ў	П	Р	Ў	Н	Ф	Д	Р	Ғ
Т	Й	Р	И	П	О	М	Н	А	О	Ш	О
Х	А	У	Л	Л	Л	А	О	Э	Л	Б	Ч
У	Р	Д	И	А	О	Т	Т	О	Р	А	Х
Н	И	Д	Н	О	В	К	И	Б	Ё	И	Т

1. Тоҳир Маликнинг машҳур асари.(8) **2.** Шарқ халқлари учун муқаддас саналган жой (8). **3.** Соғлиқ учун зарарли (7). **4.** Отангдан улуғ инсон (5). **5.** Спорт турларидан бири (9). **6.** "Аср" гуруҳи солистининг исми (9). **7.** Севимли кўрсатувлардан бири (4). **8.** Олтин давр (7). **9.** Баҳор қуши (9). **10.** Қизиқарли ўзбек кинофильми (6). **11.** Ғафур Ғуломнинг ҳажвий асари (7). **12.** Исми билан туғиладиган бола (5). **13.** "Қаердасан Зулфия" ўзбек фильмидаги бош ролни ким ижро этган (исми) (7). **14.** Лотерея (6). **15.** Қўлда тикиладиган кийим (5). **16.** Аёллар бош кийими (5). **17.** Йиртқич ҳайвон (4). **18.** Ёш журналистлардан бири (18). **19.** Ёшлар ўқийдиган қизиқарли журнал (7). **20.** Корига яровчи халойиқ. (2). **21.** Билим калити (5). **22.** Энг улуғ зот (6).

Улуғбек АҲМЕДОВ,
Тошкент шаҳар,
169-мактаб,
7 синф ўқувчиси

ЖУМБОҚНИ ТОПА ОЛДИНГИЗМИ?

Газетанинг 17 июнь сонида эълон қилинган бошқотирма жавоблари

ЭНИГА: 1. Рўшнолик. **4.** Осмон. **7.** Қулупнай. **10.** "Зим". **15.** Мўл. **16.** Донкихот. **18.** Чолдевор. **20.** Армон. **21.** Апширон. **22.** Прага. **25.** Кўк. **26.** Кар. **27.** Тор. **28.** Дўқ. **29.** Аср. **30.** Рум. **32.** Шош. **36.** Анор. **37.** Равшан. **39.** Дўл. **41.** Жайҳун. **42.** Нева. **43.** Кўрк. **44.** Куртак. **45.** Нур. **46.** Макруҳ. **47.** Ҳумо. **49.** Ток. **52.** "МАЗ". **53.** Зар. **54.** Зор. **55.** Қоп. **56.** Лаб. **57.** Боб **61.** Адрас. **62.** Лаълихон. **63.** Саҳна. **66.** Шамчироқ. **68.** Беҳбудий. **69.** ДАН. **73.** Бош. **74.** Солиҳбой. **75.** Сайид. **76.** Арзинжон.

БЎЙИГА: 1. Разиллик. **2.** Шум. **3.** Куч. **5.** Соат. **6.** Омоч. **7.** Қум. **8.** Нам. **9.** Йилдирим. **11.** Анҳор. **12.** Чит. **13.** МДҲ. **14.** Овора. **16.** Дарбадар. **17.** Ташвиш. **18.** Чорлаш. **19.** Регистон. **23.** Боғ. **24.** Тўн **31.** Довюрак. **33.** Маҳорат. **34.** Макка. **35.** Савоб. **38.** Нок. **39.** Дон. **40.** Лир. **41.** Жом. **44.** Кўкалдош. **47.** Ҳусайний. **48.** Ғор. **49.** Тошлоқ. **50.** Кимхоб. **51.** Тол. **52.** Муҳандис. **58.** Бадахшон. **59.** Нағма. **60.** Парда. **64.** Тил. **65.** Ибо. **67.** Қора. **68.** Беҳи. **70.** Нил. **71.** Лой. **72.** Ота. **73.** Бож.

ФИЗИОТЕРАПИЯ ВА САЛОМАТЛИКНИ ТИКЛАШ ОРОМГОҲИДАГИ

(собиқ Н.А.Семашко номли) амбулатория марказида қуйидаги касалликлар диагностика қилинади ва даволанади:

Ҳафақонлик хасталиги
Юрак ишемик хасталиги
Ревматизм
Ўпка ва нафас йўллари касалликлари
Асаб тизими касалликлари
Бўғим тизими касалликлари
Ошқозон ичак касалликлари
Жигар, меъда ости бези, ўт пуфаги касалликлари
Гинекологик касалликлари
Қулоқ, томоқ, бурун касалликлари
Тери-таносил касалликлар
Стоматология

ЗАМОНАВИЙ ТАШХИС ҚЎЙИШ УСУЛЛАРИ:

Эхокардиография (юрак ультратовуши ташхиси)
Жигар, ўт пуфаги, буйрак, бачадон, простата бези, қалқонсимон безни ультратовуш ташхиси ва ҳомилани аниқлаш.
Велоэргометрия
РЭэнцефалография
ЭХОэнцефалография
Гастрофиброскопия
РЭОвазография
Ректороманоскопия
Клиник ва биохимик тадқиқ усуллари

ДАВОЛАШ УСУЛЛАРИ:

Электр билан даволаш (қуйи ва юқори частотали, турли хил дорилар электрофорези)
Нур билан даволаш (гелиотерапия, сунъий жамланган нур, нур ванналари, ультрабинафша нурлари)
Лазеротерапия (ВЛОК, лазеропунктура, магнитолазер)
Сув билан даволаш (ванна ва душларнинг турли хиллари) ичакни минерал сув билан ювиш, ошқозон ва ўт пуфагини минерал сув билан зондлаш
Иссиқ балчиқ билан даволаш (парафин-озокерит аппликациялари гальванобалчиқ, балчиқли тампон)
Сув остида тортиш
Массажнинг турли хиллари (умумий, нуқтавий, вакуумли, сув ости массажи)
Игна билан даволашнинг турли хиллари
Аромотерапия
Мануал терапия
Оксигенотерапия
Фитотерапия
ЛФК, шейпинг

Беморлар юқори малакали мутахассислар, тиббиёт фанлари номзодлари, докторлари, профессорлар маслаҳатларидан фойдаланишлари, зарур бўлганда ётиб даволанишлари мумкин.

Бизнинг манзилгоҳ: 700084, Тошкент шаҳри, Хуршид кўч. 4.
(Мўлжал "Узэкспомарказ" (собиқ ВДНХ).
автобуслар 10, 85, 88, троллейбус 24.
Тел: 34-30-59, 34-15-64

Туркистон
МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир Салим АШУРОВ

Таҳрир ҳайъати:
Ҳотам АБДУРАИМОВ, Ғайрат ШОУМАРОВ,
Лайло КАРИМОВА (Бош муҳаррир ўринбосари),
Авазхон СОДИҚОВ, Анвар ЖАББОРОВ,
Насриддин МУҲАММАДИЕВ,
Бахтиёр ШОҲИСМОИЛОВ (масъул котиб),
Шоазим МИНАВВАРОВ,
Ғаффор ҲОТАМОВ, Комил ЮСУПОВ

Манзилимиз:
700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.
Мухбирлар 133-95-97
Хатлар бўлими 133-79-69

Навбатчи муҳаррир
Шавкат АЛЛАНАЗАРОВ

Таҳририятга юборилган материаллар қайтарилмайди.
Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
Буюртма Г. — 510.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А-2.
Босишга топшириш вақти-20.00
1 2 3 4 5 6